

Gebruik en bekendheid van het Handvest in uw land

1. Overheidsbeleid ter bevordering van het gebruik en de bekendheid van het Handvest bij de wetgever, overheids- en rechtshandhavinginstanties en de rechterlijke macht

In het [Nationaal actieplan mensenrechten 2020](#) geeft het kabinet aan hoe het de mensenrechten in Nederland wil beschermen en bevorderen. Het Handvest maakt onderdeel uit van de in dit actieplan beschreven 'mensenrechteninfrastructuur', oftewel het relevante juridische kader voor (overheids)organisaties en personen die een rol hebben in de bescherming van mensenrechten in Nederland. Aangegeven wordt dat het Handvest, in vergelijking met de Grondwet en het EVRM, het modernste en uitgebreidste algemeenste grondrechtendocument vormt. Ook wordt uitgelegd hoe deze grondrechtendocumenten zich tot elkaar verhouden.

Voorts vereist het Beleidskompas dat voorstellen voor beleid en regelgeving, indien aan de orde, moeten voorzien in een uitleg van hoe een dergelijk voorstel zich verhoudt tot de Grondwet en (nationale en internationale) grondrechten. Daarbij wordt verwezen naar de [Handreiking Constitutionele Toetsing](#), waarin op een rij is gezet waarop je vanuit grondrechtenperspectief moet letten bij het opstellen van regelgeving. In genoemde handreiking gaat onder meer aandacht uit naar het Handvest.

Om het gebruik en de bekendheid van het Handvest van de grondrechten van de EU (Handvest) te bevorderen, worden via de Academie voor wetgeving cursussen aangeboden aan overheids- en wetgevingsjuristen (

[Europees en internationaal recht | Academie voor Wetgeving / Academie voor Overheidsjuristen](#)). Aan, onder meer, rechters (in opleiding), officieren van justitie en hun juridische medewerkers worden deze cursussen ook aangeboden, waaronder door middel van e-learning (zie [Zoeken – SSR](#)).

In adviezen van de Afdeling advisering van de Raad van State aan de regering wordt ook regelmatig geadviseerd om nieuwe wetgevingsvoorstellen te toetsen aan de bepalingen uit het Handvest. In het toetsingskader dat de Afdeling advisering ontwikkelde over het onderwerp [digitalisering](#), wordt in het bijzonder ook aandacht gevraagd voor toetsing aan de grondrechten uit het Handvest (artikelen 7, 8 en 21).

2. Instrumenten die een beter inzicht verschaffen in het Handvest en duidelijker maken wanneer het van toepassing is

Voor beleidsmakers en wetgevingsjuristen is een specifieke handleiding over het Handvest opgesteld:

[de Handleiding nationale toepassing EU-Grondrechtenhandvest](#). Daarin wordt uitgelegd wanneer het Handvest van toepassing is, en welke grondrechten uit het Handvest inhoudelijk verdere bescherming bieden dan de Grondwet en het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM). Deze handleiding is, onder meer, te raadplegen via de betreffende [websitepagina over het Handvest](#) van het [Expertisecentrum Europees recht](#) (ECER) van het ministerie van Buitenlandse Zaken. Op deze website is meer (achtergrond)informatie te vinden over (de diverse bepalingen van) het Handvest, over verwijzingen naar de jaarverslagen van de Europese Commissie over de toepassing van het Handvest, en de rapporten van het Grondrechtenagentschap van de EU (Fundamental Rights Agency (FRA)). De ECER-websitepagina over het Handvest bevat ook de weergave van alle artikelen van het Handvest, inclusief verwijzing naar de artikelsgewijze jurisprudentie van het EU-hof (alle jurisprudentie waarin het betreffende artikel wordt aangehaald) en de tekst van de officiële toelichting bij het handvest per artikel. Regelmatig plaatst ECER berichten over nieuwe uitspraken van het Hof van Justitie van de EU (EU-Hof) die ook worden verspreid via een nieuwsbrief.

De Handleiding nationale toepassing EU-Grondrechtenhandvest is ook te raadplegen via de [website](#) van het KCBR.

In de [Nieuwsbrief Rechtspraak Europa](#), die wordt ontwikkeld door het Gerechtshof Amsterdam, wordt een maandelijks overzicht opgenomen van rechtspraak van het zowel het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM), als het Hof van Justitie op het terrein van onder andere het Handvest. Deze nieuwsbrief vermeldt, onder meer, ook relevante trainingen en seminars die over het Handvest in meer algemene zin of op bijzondere terreinen (zoals het strafrecht en het migratierecht) zijn te volgen.

Hiernaast zijn verschillende (Nederlandse) wetenschappelijke publicaties over het Handvest, op verschillende rechtsterreinen, beschikbaar (zie hierna onder 5).

3. Gebruik en bevordering van instrumenten betreffende het Handvest die zijn ontwikkeld door andere EU-landen of andere belanghebbenden in de EU

De rapporten van de FRA, evenals de handreiking over de toepassing van het Handvest, de e-learning tools over het Handvest en de handboeken, zijn te vinden via de website van het [ECER](#). Ook de jaarverslagen van de Europese Commissie over het toepassingsgebied van het Handvest en het themafiche van de directie Onderzoek en Documentatie van het EU-Hof zijn op die manier te vinden.

Samenwerking met belanghebbenden ter bevordering van het gebruik en de bekendheid van het Handvest van de grondrechten van de EU

4. Voorbeelden van samenwerking tussen mensenrechtenverdedigers en nationale autoriteiten die bijdraagt tot een betere bekendheid en een beter gebruik van het Handvest

In de Nederlandse wetenschap wordt met regelmaat de (praktische) betekenis van het Handvest besproken. Zo werden verschillende symposia georganiseerd bij het tienjarig jubileum van het Handvest, waaronder door de [Radboud Universiteit](#) waar wetenschappers, overheidsjuristen en rechters de betekenis van het Handvest voor verschillende rechtsterreinen bespraken, waaruit ook een boek is voortgekomen (J. Krommendijk, H.C.F.J.A. de Waele en K.M. de Zwaan (red.), 'Tien jaar EU-Grondrechtenhandvest in Nederland. Een impact assessment', Deventer: Wolters Kluwer 2019).

Ook werden studiedagen georganiseerd door de [Universiteit Utrecht](#) voor rechters, advocaten en openbare aanklagers om de kennis en het bewustzijn over het Handvest te vergroten.

5. Voorbeelden van samenwerking tussen nationale autoriteiten en de academische wereld die bijdraagt tot een betere bekendheid en een beter gebruik van het Handvest

In de Nederlandse wetenschap wordt met regelmaat de (praktische) betekenis van het Handvest besproken. Zo werden verschillende symposia georganiseerd bij het tienjarig jubileum van het Handvest, waaronder door de [Radboud Universiteit](#) waar wetenschappers, overheidsjuristen en rechters de betekenis van het Handvest voor verschillende rechtsterreinen bespraken, waaruit ook een boek is voortgekomen (J. Krommendijk, H.C.F.J.A. de Waele en K.M. de Zwaan (red.), 'Tien jaar EU-Grondrechtenhandvest in Nederland. Een impact assessment', Deventer: Wolters Kluwer 2019).

Ook werden studiedagen georganiseerd door de [Universiteit Utrecht](#) voor rechters, advocaten en openbare aanklagers om de kennis en het bewustzijn over het Handvest te vergroten.

6. Voorbeelden van niet-gouvernementele initiatieven die het gebruik en de bekendheid van het Handvest in uw land bevorderen

Het Nederland Juristencomité voor de Mensenrechten (NJCM) organiseerde in 2020 voor de derde keer een [symposium over het Handvest](#), ditmaal werd de toegevoegde waarde van het Handvest voor de rechtspraak bediscussieerd. De bijdragen van de sprekers zijn vervolgens gebundeld in het Nederlands Tijdschrift voor de Mensenrechten (NTM – jaargang 45, 2020, afl. 1).

Laatste update: 27/03/2024

De verschillende taalversies van deze pagina worden bijgehouden door de betrokken lidstaten. De informatie wordt vertaald door de diensten van de Europese Commissie. Eventuele aanpassingen zijn daarom mogelijk nog niet verwerkt in de vertalingen. De Europese Commissie aanvaardt geen verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid met betrekking tot informatie of gegevens in dit document. Zie de juridische mededeling voor auteursrechtelijke bepalingen van de lidstaat die verantwoordelijk is voor deze pagina.